

Yttrande över samrådsförslag till bildandet av naturreservatet Höjeådalen

Förslag till beslut

Miljönämnden beslutar

att anta miljöförvaltningens tjänsteskrivelse som sitt eget yttrande över samrådet.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen är mycket positiv till bildandet av naturreservatet Höjeådalen. Det grön-blåa stråket längs Höje ås dalgång är ett av de mest värdefulla och frekventerade rekreationsområdena i Lunds stad. Därför är det av stor vikt att de allmänt tillgängliga grönytor som finns också värnas för att även i framtiden kunna erbjuda stadens invånare bra möjligheter till närrekreation och naturupplevelser. Parker och naturområden är en förutsättning för ett rikt och hälsosamt stadsliv.

Förvaltningen lämnar synpunkter kring att reservatets syften med avseende på riksintresset för friluftslivet bör beskrivas tydligare samt synpunkter på formuleringar i förslag till föreskrifter och undantag.

Förvaltningen föreslår miljönämnden att anta tjänsteskrivelsen som sitt eget yttrande över samrådsförslaget.

Underlag för beslutet

- Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-05-31 Yttrande över samrådsförslag till bildandet av naturreservatet Höjeådalen, MN 2021/0050.4
- Remiss Samråd – Förslag till bildandet av naturreservatet Höjeådalen, TN 2020/0228

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Ärendet

Bakgrund

Tekniska nämnden bereder miljönämnden möjlighet att yttra sig över *förslag till bildande av naturreservatet Höjeådal*. För att underlätta behandlingen av samrådssvar bör yttrandet utformas enligt nedan:

1. Sammanfattning av synpunkterna
2. Allmänna synpunkter
3. Synpunkter per avsnitt

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv och förbättra förutsättningarna för tätortsnära rekreation och utomhuspedagogik. Inom området ska värdefulla natur- och kulturmiljöer vårdas, bevaras och återställas. Livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, nyskapas och återställas.

Precisering av syftet:

- Höjeådalens karaktär som tätortsnära friluftslivs- och naturområde med kulturhistoriska miljöer ska bevaras och utvecklas samt erbjuda en tilltalande landskapsbild
- Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter
- Bidra till att nå god ekologisk status i Höjeå samtidigt som omgivande våtmarksbiotoper bevaras, värnas och återställs.
- Miljöer som kan erbjuda en känsla av vild natur ska bevaras och återskapas.
- Naturmiljöer ska skötas naturvårdsinriktat, äldre träd och död ved och till dem knutna arter ska värnas och bevaras och tillgången på denna livsmiljö ska långsiktigt säkras.
- Bevara och utveckla betesmarker och övriga hävdade gräsmarker med träd- och buskrika områden och brynmiljöer.
- Bevara jordbruksmarken och den värdefulla flora och fauna som har funnits naturligt i odlingslandskapet och som främjar den biologiska mångfalden.
- Bidra till att uppnå lokala och nationella miljömål.
- Säkerställa att Källby reningsverk kan verka, utvecklas och i mån av behov i framtiden avvecklas, samtidigt som Höjeådalens natur- och rekreationsvärden bevaras.

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Syftet ska nås genom att:

- Ett område längs Höje å undantas från exploatering och bevaras som natur- och rekreationsområde.
- Utnyttja områdets värden för friluftslivet samt naturgivna förutsättningar och underhålla och utveckla tillgängliggjorda delar av reservatet för det rörliga friluftslivet utan att de biologiska värdena går förlorade.
- Anläggningar och anordningar kopplade till friluftsliv och rekreation ska anläggas, underhållas samt utvecklas.
- Ge goda förutsättningar för undervisning och utomhuspedagogik.
- Kopplingar till andra rekreationsområden bevaras och stärks.
- Nyskapa naturmiljöer genom till exempel träd- och brynplantering.
- Bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i lövträds- miljöer, vattendrag och ängs- och betesmarker.
- Restaurera och återställa Höje å, rena och fördröja dagvattnet och skapa en varierad naturmiljö som gynnar limnisk flora och fauna.
- Utpökade åkermarksytor ska brukas ekologiskt och särskilda bevarandeåtgärder ska vidtas vid behov för att stärka förekomsten av hotade åkerogräs inom reservatet.
- Möjliggöra utveckling av dammarna vid Källby reningsverk i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling reningsverket.
- Möjliggöra utveckling av reningsverkets område inklusive dammarna i naturvårds- och friluftslivssyfte vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket.
- Vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter.

För att trygga syftena med naturreservatet beslutas ett antal föreskrifter med undantag och dispens möjlighet.

- A. föreskrifterna är förbudsföreskrifter som riktar sig till markägaren.
- B. föreskrifterna är de föreskrifter som reglerar vad markägaren ska tåla, bland annat i form av skötsel av naturreservatet.
- C. föreskrifterna är ordningsföreskrifter som riktar sig till både allmänheten och markägaren.

Samrådsförslaget innehåller även en bred palett av undantag från flera av föreskrifterna, dessa listas efter föreskrifterna i avsnittet Undantag och dispens från föreskrifterna.

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Föredragning

Miljöförvaltningen är mycket positiv till bildandet av naturreservatet Höjeådal. Som beskrivs i gällande ÖP är Lund en av de mest förtätade städerna i Sverige, sett till grönyta per invånare samt grönytorernas andel av tätortsarean, och staden har många små grönytor men få stora. Närområdet kring Lunds stad domineras av ett intensivt brukat jordbrukslandskap med lite tillgängliga rekreationsytor. Därför är det av stor vikt att de allmänt tillgängliga grönytor som finns också värnas för att även i framtiden kunna erbjuda stadens invånare bra möjligheter till närrekreation och naturupplevelser. Parker och naturområden är en förutsättning för ett rikt och hälsosamt stadsliv.

Miljöförvaltningen uppfattar att det grön-blåa stråket längs Höje ås dalgång är ett av de allra mest värdefulla och frekventerade rekreationsområdena i Lunds stad. Det är därför av största vikt att skydda och tillgängliggöra ett så tätortsnära naturområde och förvaltningen är således positiv till reservatsbildningen.

Allmänna synpunkter

Miljöförvaltningen anser inte att samrådsförslagets beskrivning och syfte med reservatet har utformats i tillräcklig omfattning med avseende på dels det tätortsnära läget, dels Höjeådalens betydelse som riksintresse för friluftslivet.

Det skulle kunna vara till fördel för såväl Lundabon som för reservatsförvaltaren om Höjeådalens olika karaktärsområden också utgjort olika delområden längs å-sträckan. Som exempel kan nämnas att det markavsnitt som ansluter till omgivande Sankt Lars park inte kan jämföras med markområdena som ligger i anslutning till Källby avloppsreningsverk. Det vore därför mer ändamålsenligt att dela upp området i flera geografiska delar med regler som är anpassade för området. En sådan indelning skulle kunna ge ett tydligare fokus mot de intressen som reservatet är tänkt att värna och skydda, och reservatets forskrifter kunde tydligare riktas mot vad som tillåts eller inte är tillåtet inom respektive delområde.

På flera ställen i samrådshandlingarna anges att handlingar, samråd med mera skall skickas till eller ske med Tekniska förvaltningen, det bör i stället stå [Lunds kommun] tekniska nämnden.

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Synpunkter per avsnitt

Föreskrifter och undantag

Föreskriftdelarna (A-C) följer i allt väsentligt gällande praxis vid inrättande av naturreservat. Miljöförvaltningen anser dock, som redogjorts för ovan, att föreskrifterna kunde ha anpassats mer specifikt för olika delområden inom ett så långsträckt markområde.

Avsnittet som avser *Undantag från föreskrifter* är omfattande och väldigt detaljerade. Miljöförvaltningen anser att det är lämpligare att utforma undantag mer övergripligt i enlighet med nedanstående exempel:

- Föreskrifterna ska ej utgöra hinder för drift och underhåll av mark- eller luftledningar.
- Föreskrifterna gäller ej för drift och underhåll av Källby avloppsreningsverk med tillhörande installationer, eller andra åtgärder som krävs för att säkra driften av avloppsreningsverket.

I avsnittet om undantag regleras även hur olika ärenden skall processas, där tekniska förvaltningen dels ska utgöra remissinstans men även vara beslutande part. Det är inte lämpligt, eller kanske ens möjligt, att införa handläggningsrutiner i undantagen. Därtill ska många av de aktuella åtgärderna prövas genom annan lagstiftning där det aktuella regelverket reglerar hur provningarna skall hanteras.

Det kan heller inte anses lämpligt att införa regler som innebär dubbelprovning, vilket innebär att den enskilda åtgärden skall prövas både enligt gällande regelverk och enligt reservats-föreskrifterna. Ett provningsförfarande enligt miljöbalken eller plan- och bygglagen sker enligt den relevanta lagstiftningen och kan inte ta hänsyn till faktorer som inte är fast reglerat i reservatsföreskrifterna.

Skötsel-föreskrifterna

Om man korsläser skötsel-föreskrifterna mot undantagen kan man notera vissa motsägelser, till exempel vad avser användningen av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen vilket kan uppfattas som motstridigt i förhållande till den uttalade viljan att bedriva ekologisk odling inom naturreservatet.

Vidare gör miljöförvaltningen bedömningen att vissa av åtgärderna som förslås gällande vattenverksamhet kan omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken.

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Avsnitt 6

Under punkten 6.1 Vattendraget Höje å med stränder, anges avseende driftåtgärder att *vattendraget och dess stränder ska regelbundet städas. Vandringshinder ska avlägsnas.*

Miljöförvaltningen uppfattar denna skrivning som att kommunen nu avser påta sig ansvaret att städa/rensa vattendraget från till exempel nedslängda cyklar, kundvagnar, bildäck och annat allehanda skrot och skräp. Förvaltningen anser att åtagandet är vällovligt då det hittills varit mycket otydligt vem som ansvarar för den här uppgiften. Förvaltningen är således positiv till att denna viktiga fråga nu kommer att hanteras inom ramen för den kommunala verksamheten.

Under punkten 6.1 anges under restaureringsåtgärder att *åtgärder för att återskapa ett mer naturligt vattendrag i form av t ex strömmande partier, naturliga stränder, plantering av vegetation får utföras om möjlighet ges.*

Miljöförvaltningen bedömer att sådana åtgärder kan bli svåra att genomföra inom ramen för förvaltningen av naturreservatet Höjeådalen då kommunens rådighet över vattendraget begränsas dels av att kommungränsen går mitt i ån på flera ställen, dels av dikningsföretagets rättigheter och skyldigheter gentemot innehavarna. Den här typen av mer genomgripande förändringar kräver därtill prövning i mark- och miljödomstol.

Miljöförvaltningen anser att det kan vara lämpligare att kommunen hanterar frågor som explicit rör vattendraget Höje å inom ramen för det arbete som bedrivs inom Höje ås vattenråd.

Avsnitt 10

Miljöförvaltningen har inga synpunkter på formuleringen om tillsynsmyndighet, men vill ändå förtydliga att miljönämndens uppgift är att kontrollera att reservatens syften och föreskrifter efterlevs.

Med tillsyn menas i detta avseende att bevaka att olika aktiviteter vid och inom reservatet inte motverkar syften, bryter mot föreskrifter eller påverkar natur- och rekreativvärden negativt. Tillsynen kan bedrivas förebyggande, vilket innebär att ge råd och information om bestämmelserna som skapar förutsättning för att reservatets syften ska kunna uppnås. Tillsynsmyndigheten följer också upp dispenser, tillstånd och andra beslut som fattats med stöd av miljöbalken.

2021-06-01

Diarienummer

MN 2021/0050.4

Beredning

Ärendet har beretts av tjänstepersoner vid miljöförvaltningen.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Björn Berséus
Miljödirektör

Rolf Erlandsson
Biträdande miljödirektör

Stefan Andersson
Förvaltningsamordnare

Beslutet skickas till

Tekniska förvaltningen, Samråd naturreservatet Höjeådalén
2020/0228